

Sygn. akt I UK 362/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania M.S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 stycznia 2013 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.

z dnia 6 grudnia 2011 r., sygn. akt [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego
Sądowi Apelacyjnemu w K.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie od decyzji z 27 września 2010 r., którą ZUS Oddział w K. odmówił przyznania emerytury M.S.,

argumentując, że nie spełnia on warunków określonych w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca w okresie od 2 października 2006 r. do 29 lipca 2010 r. pracował w Przedsiębiorstwie Handlowo-Produkcyjnym S. w K. na 1/2 etatu. Po rozwiązaniu stosunku pracy zatrudnił się tam ponownie od 2 sierpnia 2010 r. i pozostaje w zatrudnieniu nadal.

Sąd Okręgowy powołując się na art. 184 oraz art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podniósł, że na dzień złożenia wniosku wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, wobec czego nie spełnił wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie prawa do emerytury. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie badał już przesłanki w postaci wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Od wyroku apelację złożył wnioskodawca, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie prawa do spornego świadczenia, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia, poprzedzającej go decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu. Skarżący zarzucił naruszenie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że oczekując na ustalenie prawa do emerytury, powinien on pozostawać bez zatrudnienia. Decydującą datą w jego przypadku jest 29 lipca 2010 r., stanowiący datę nabycia uprawnień do przedmiotowego świadczenia. Wnioskodawca wskazał, że na ten dzień nie pozostawał w stosunku pracy. Wnioskodawca zarzucił ponadto naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, polegającą na przyjęciu, że stosunek pracy nie został rozwiązany pomimo dopuszczenia dowodu ze świadectwa pracy, z którego wynika, iż z dniem 29 lipca 2010 r. rozwiązał stosunku pracy.

W uzasadnieniu podniesiono, że Sąd pominął fakt, iż na moment kiedy zaktualizowało się prawo do wcześniejszej emerytury stosunek pracy został rozwiązany. Zatrudnienie zostało podjęte dopiero z 2 sierpnia 2010 r. Wnioskodawca wskazał, że ustawa nie wymaga, aby cały okres oczekiwania na ustalenie prawa do emerytury osoba pozostawała bez pracy.

Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z 6 grudnia 2011 r. oddalił apelację. W uzasadnieniu stwierdzono przede wszystkim, że prawo do dochodzonego przez wnioskodawcę świadczenia uzależnione jest od łącznego spełnienia wszystkich przewidzianych w art. 184 ustawy warunków. Legitymowanie się przez wnioskodawcę wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym oraz ewentualne udowodnienie przez niego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach nie stanowi podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, gdy nie zostały spełnione pozostałe warunki. Wnioskodawca zarówno we wniosku o emeryturę, jak i na rozprawie 6 lipca 2011 r. oświadczył, że nie rozwiązał stosunku pracy. Jakkolwiek uprzednie rozwiązanie stosunku pracy nie gwarantuje nabycia prawa do emerytury, to jednakże pozostawanie w zatrudnieniu stanowi bezwzględną podstawę do odmowy przyznania prawa do świadczenia.

Niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Wydanie takiej decyzji następuje również, gdy pracownik nie spełnia chociażby jednego z ustawowych warunków niezbędnych do przyznania świadczenia. Nie jest dopuszczalne w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia i przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości. Z tego względu podniesiona przez wnioskodawcę okoliczność, że spełnia on warunek posiadania wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych została przez Sąd Apelacyjny pominięta, gdyż pozostaje bez wpływu na istotę rozstrzygnięcia.

Dalej stwierdzono, że warunek rozwiązania stosunku pracy powinien zostać spełniony na dzień złożenia wniosek, a nie na dzień osiągnięcia wieku uprawniającego do nabycia prawa do świadczenia emerytalnego. Bezspornym w sprawie jest, że wnioskodawca warunku tego nie spełnił, gdyż na dzień złożenia wniosku pozostawał w zatrudnieniu, a zatem prawo do spornego świadczenia mu nie przysługuje.

Skargę kasacyjną od wyroku wniósł ubezpieczony. Zarzucono naruszenie: 1) art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie, że osoba ubiegająca się o przyznanie emerytury musi pozostawać bez zatrudnienia przez

cały okres oczekiwania na ustalenie jej prawa oraz że momentem miarodajnym dla ustalenia prawa do emerytury nie jest moment spełnienia wszystkich wymogów przewidzianych przez ustawę, a okres od złożenia wniosku w odpowiednim organie, 2) art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez zaprzeczenie „związku zachodzącego między faktami ustalonym w toku postępowania sądowego, a normą prawną polegające na przyjęciu, iż spełnienie wszystkich warunków wymaganych do nabycia prawa do emerytury nie wiąże się z nabyciem tego prawa”.

Wniesiono o: 1) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, 2) o uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w K. z 6 lipca 2011 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. Organ rentowy odmówił prawa do emerytury z uwagi na niespełnienie wszystkich warunków wynikających z ustawy i rozporządzenia wykonawczego. Sądy obu instancji nie badały wszystkich warunków przyznania świadczenia. Uznały bowiem, że skarżący nie spełnił jednego z nich w postaci rozwiązania stosunku pracy. Co ciekawe organ rentowy nie kwestionował w decyzji (k. 67) spełnienia tego warunku. Nie było również sporne, że wniosek o emeryturę został złożony w dniu 2 lipca 2010 r., a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w dniu 29 lipca 2010 r. Tak więc rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło przed dniem wydania decyzji (27 września 2010 r.).

Sąd Apelacyjny przyjął, że warunek rozwiązania stosunku pracy powinien zostać spełniony na dzień złożenia wniosku o emeryturę i z tego powodu oddalił apelację wnioskodawcy.

Zasadniczym problemem niniejszej sprawy jest określenie daty spełnienia warunków do nabycia świadczenia emerytalnego przez wnioskodawcę. Problem powyższy nie został wprost rozstrzygnięty przez ustawodawcę.

Nie ulega jednak wątpliwości, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego powstaje z dniem spełnienia wszystkich wymaganych prawem warunków (art. 100 ustawy emerytalnej). Tak więc decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny. Pogląd ten jest powszechnie akceptowany w literaturze oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Występujący w sprawie problem czasu oceny decyzji przez sąd był już wielokrotnie rozstrzygany przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97 (OSNP 1999 nr 5, poz. 181) przyjęto, że sąd ocenia legalność decyzji rentowej według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Sąd jednakże może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji (zob. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005 nr 3, poz. 43 oraz z dnia 2 lutego 2007 r., III UK 25/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293).

Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 235/11 (niepublikowany), stwierdzono, że odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego, między innymi, od warunku rozwiązania stosunku pracy. Sąd Najwyższy przyjmuje więc ostatecznie, że jeżeli powyższe wymaganie zostanie spełnione nawet po wydaniu decyzji – w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem – nie ma przeszkód, aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie.

Z powyższych względów należy przyjąć, że jeżeli przesłanka nabycia prawa do emerytury, w postaci rozwiązania stosunku pracy (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2013 r.), została spełniona po złożeniu wniosku, ale przed wydaniem decyzji, to nie stoi to na przeszkodzie w nabyciu tego prawa przez wnioskodawcę.

Tak więc, zgodnie z linią orzecniczą Sądu Najwyższego, jeżeli wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy przed wydaniem decyzji przez organ rentowy należy uznać, że nie było podstaw do uchylenia się przez Sąd drugiej instancji od oceny pozostałych przesłanek nabycie prawa do emerytury przez wnioskodawcę. Z tej przyczyny uzasadnione były zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

/tp/